

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT

DOM

DVA 63

s.1 (14)

Vattendomstolen

30.11.1979

VA 44/79

Vänernborg

DOMSTOLEN

T.f. vattenrättsdomaren Claes Kristensson, tekniske ledamoten David Östensson samt nämndemännen Ragnar Johnsson, Dals Rostock, och Roy Löf, Högsäter

SÖKANDE

Melleruds kommun

Ombud: ombudsmannen, jur. kand. Conrad Stangdell, VIAK AB, Mölndalsvägen 85, 412 85 GÖTEBORG

SAKEN

Tillstånd att för kommunens vattenförsörjning bortleda vatten från Vänern vid Vita Sandar, Melleruds kommun, Älvsborgs län m.m.

ANSÖKAN

Melleruds kommun - nedan kallad sökanden - har hos vattendomstolen ansökt om tillstånd att från allmänt vattenområde i Vänern utanför Vita Sandar, Melleruds kommun, för kommunens vattenförsörjning bortleda vatten till en mängd av 2 600 m³ i genomsnitt per dygn under året, dock högst 3 500 m³ under ett och samma dygn, att för ändamålet nedlägga och för all framtid bibehålla vattenintag samt två intagsledningar och en spolvattenledning samt att för ledningarnas anläggande utföra vissa muddrings- och schaktningsarbeten i vattenområde. Sökanden har vidare ansökt om rätt enligt 2 kap 14 § första stycket och 8 kap 6 § vattenlagen att för ledningarnas nedläggande och bibehållande tvångsvis få ta i anspråk erforderligt område av samfälligheten Galtå strand, Järns

VA 44/79

socken, samt om fastställelse enligt 2 kap 14 § tredje stycket samma lag av skyddsområde och bestämmelser för detta av det innehåll och berörande de fastigheter som framgår närmare nedan. Sökanden har även yrkat fastställelse av avtal med en berörd fastighetsägare. Sökanden har slutligen yrkat en arbetstid av fem år samt verkställighetstillstånd.

Sökanden har till utveckling av sin talan ingivit och åberopat ett av VIAK AB den 15 januari 1979 upprättat förslag till vattenverk för Melleruds samhälle (aktsid 9 ff) samt anfört i huvudsak följande.

Vattenförsörjningen i Melleruds tätort är för närvarande baserad på en ytvattentäkt i sjön Näsöln, belägen cirka sju kilometer nordväst om tätorten. Sökanden har tillstånd att ur denna vattentäkt ta ut en mängd av 15 l/sek. För att tillgodose det ökande vattenbehovet i Mellerud avser sökanden nu att anlägga ett nytt vattenverk för uttag av vatten från Vätern. Vattenverket med intagsanordningar har lokaliserats till Vita Sandar, beläget cirka tre kilometer öster om tätorten. Sökanden avser att från denna vattentäkt även ordna vattenförsörjningen för glesbebyggelsen på grinstadsslätten, vilken ligger söder om Vita Sandar. Vattenförbrukningen i Melleruds samhälle uppgick år 1978 till $1\ 700\ m^3$ i medeltal per dygn och till $2\ 100\ m^3$ under maxdygn. Då även grinstadsslätten avses bli försörjd med vatten från nu ifrågavarande täkt, beräknas vattenbehovet år 1995 uppgå till sammanlagt $2\ 600\ m^3$ i genomsnitt per dygn och $3\ 500\ m^3$ under maxdygn. Ytvattentäkten i Näsöln kommer att utnyttjas för att förse Dals Rostock med vatten. Sökanden har genom avtal, daterat den 15 och 25 juni 1979 (aktsid 37), med staten såsom ägare till allmänt vattenområde i Vätern erhållit medgivande till den nu ansökta vattenbortledningen samt rätt att nedlägga intagsanordningar och in-

VA 44/79

tagsledningar i enlighet med det av VIAK AB upprättade förslaget. Från intagsplatsen på allmänt vattenområde avses intagsledningar dras över samfälligheten Galtå strand till ett planerat vattenverk på fastigheten Östergården 1:3, vilken ägs av sökanden. Denna fastighet föreslås bli strömfallsfastighet för företaget. - Från vattenverket avses en spolvattenledning utläggas parallellt med intagsledningarna till en punkt cirka 25 m från land. För nedläggandet och bibehållandet av ledningarna över Galtå strand samt för rätten att i framtiden bereda sig tillträde till samfälligheten för tillsyn, reparation och underhåll av ledningarna yrkas tvångsrätt enligt vattenlagen. Sökanden har den 7 mars 1979 träffat följande avtal (aktsid 39):

"AVTAL OM LEDNINGSSERVITUT

Mellan Ivar Olsson, Algatan 2 F, 464 00 Mellerud, nedan kallad upplåtaren, såsom ägare av fastigheten Östergården 1:2 i Melleruds kommun, samt Melleruds kommun såsom ägare av fastigheten Stg 150 i samma kommun träffas härmed till förmån för kommunens angivna fastighet följande avtal.

Upplåtelsens
ändamål

1. Upplåtaren medger kommunen rätt att å sämjedelad lott av Galtå Strand utanför fastigheten Östergården 1:2 anlägga och för all framtid bibehålla vattenledning jämte tillbehör såsom ventiler, brunnar och dylikt inom ett cirka femton meter brett område i den huvudsakliga sträckning som angivits å bifogade karta (bil).

Upplåtaren medger kommunen obehindrat tillträde till området för lednings anläggande, tillsyn, underhåll och ombyggnad, varvid kommunen har att, i den mån detta utan olägenhet kan ske, iakttaga av upplåtaren givna anvisningar med avseende på begagnandet av vägar m.m.

Träd och buskar

2. Träd och buskar som fälls för lednings anläggande och bibehållande tillhör upplåtaren.

VA 44/79

Kommunen utför avverkningen och äger rätt att upplägga virket på upplåtaren tillhörig mark i anslutning till ledningsområdet.

Återställande

3. Sedan ledningsarbetet fullbordats förbinder sig kommunen att i görlig mån återställa marken i förut befintligt skick.

Ersättning

4. Upplåtelsen sker utan ersättning.

Inskrivning

5. Kommunen äger enligt 7 kap 10 § jordabalken inskriva genom detta avtal upplåtet servitut"

Det yrkas fastställelse av avtalet.

Det planerade vattenverkets filterdel kommer att dimensioneras för en kapacitet av 3 500 m³ per dygn. Vattnet kommer att behandlas genom kemisk fällning och filtrering. Som fällningsmedel kommer aluminiumsulfat att användas. PH-justering och hårdhetshöjning skall ske med kalk. Verket kommer att förses med erforderlig el- och maskinutrustning för behandling och distribution enligt den tekniska utredningen. Från vattenverket dras en huvudvattenledning in till tätorten, där anslutning sker till befintligt ledningsnät. Spolvattnet från anläggningen skall uppsamlas i en separat bassäng i vattenverket, där det övre klarskiktet efter sedimentering under cirka åtta timmar pumpas ut i Vätern via spolvattenledningen. Bottenlammet överföres till kommunens reningsverk för omhändertagande. Huvudintagsledningen avses utföras av PEH-rör med dimensionen 400/354 mm. Ledningen kommer att utbyggas till en längd av cirka 300 m från strandlinjen, där den når ett djup av cirka 6 m. Parallellt med huvudintagsledningen läggs en reservintagsledning i samma material och med samma dimension. Djupangivelserna är relaterade till vattenståndet i Vätern den 16 mars 1975, vilket uppmättes till + 44,28 m (RAK 1970). Väterns medelvattenyta ligger på höjden + 44,35 m.

VA 44/79

Intagen förses med grovsilar, vilka består av rostfria stål-
rör $\varnothing$ 600 mm, perforerade med 20 mm hål. De är dimensionerade
så, att inströmningshastigheten vid ett framtida uttag av
7 000 m³/dygn blir mindre än 0,2 m/sek. Spolvattenledningen
avses utföras av PEH-rör med dimensionen 225/199 mm. Ledning-
arnas sträckning resp. utförande framgår av ledningsplan
och profil (aktsid 30 och 32). Ledningarna kommer att mudd-
ras ner i sjöbotten och förankras med betongvikter. Sjöbott-
nen består av i huvudsak sand och silt. I anslutning till
stranden har sand och grus påträffats. Anläggandet av led-
ningarna kommer att tillgå så, att de bogseras ut på vatt-
net och hålls flytande tills de sänks till sin slutliga plats
på sjöbottnen. Arbetena avses påbörjas under januari 1980.
Kostnaderna för företaget har beräknats till cirka 6 600 000
kr i 1978 års kostnadsläge, varav för vattenverket 3 900 000
kr.

Vattenbortledningen kan anses som temporär, då vattnet åter-
förs till Vänern via kommunens avloppssystem eller som spol-
vatten. Uttaget kommer ej att påverka Väterns vattenstånd.
För spolvattnets del har erforderlig anmälan enligt miljö-
skyddslagen gjorts. Schaktningsarbetena bedöms endast med-
föra kortvarig grumling under arbetstiden och några skador
i anledning härav torde inte uppstå. Inte heller i övrigt
bedöms företaget medföra skada på enskild eller allmän rätt.

För kontroll av vattenbortledningen föreslås avläsning av
vattenmängdsmätare en gång per vecka samt journalföring av
avläsningarna. Journalerna kan tillhandahållas på kommun-
kontoret.

Till skydd för vattentäkten anhåller sökanden om faststäl-
kelse av dels skyddsområde enligt ingiven karta (aktsid 43)
dels skyddsbestämmelser att gälla inom området och därvid

VA 44/79

som servitut till förmån för strömfallsfastigheten belasta de fastigheter som redovisats i fastighetsförteckning (akt-sid 44 ff). Skyddsbestämmelserna föreslås få följande lydelse:

1. Inom området får schaktning, muddring, pålning eller tippning av massor ske endast med tillstånd av byggnadsnämnden och med vidtagande av de skyddsåtgärder, som föreskrives i eventuellt tillstånd.
2. Bensin, fotogen, smörjoljor, impregneringsmedel o.dyl. ombord på båtar eller eljest får icke förvaras och hanteras på sådant sätt att vattnet förorenas.
3. Området får ej förorenas genom utsläpp av avloppsvatten, oljehaltigt vatten eller tömning av latrin och sopor från fastigheter eller från båtar.
4. Läckage och spill av för vattnet skadliga ämnen skall omedelbart anmälas till Brandkåren, tel. 0530/125 40 eller 90 000."

Enligt utförd inventering finns inom föreslaget skyddsområde ett trettiotal fritidshus, som bebos under sommarhalvåret. Gemensam vatten- och avloppsanläggning saknas. Klosetterna består av TC. Köksavloppsledning från kök och pentry förekommer i några fall. Avloppet infiltreras i mark utan föregående avslamning. Ungefär en tredjedel har egen grävd brunn, därav några med vatten indraget till kök. Kommunal sophämtning är ordnad. I viken strax norr om vattenverksplatsen finns ett tiotal mindre båtar upplagda och några båtbyggor. Större oljeupplag för oljeeldning eller liknande förekommer ej. För närvarande kan befintliga förhållanden accepteras ur skyddssynpunkt.

Sökanden avser att skriftligen underrätta berörda sakägare om innehållet i fastställda skyddsbestämmelser. Sökanden föreslår att eventuella tvister mellan sökanden och sakägare rörande tillämpningen av skyddsbestämmelserna får genom an-

VA 44/79

Ägaren av Östergården 1:2, Ivar Olsson, har vid huvudförhandling i målet den 26 oktober 1979 anfört: Någon sämjedelning av Galtå strand har ej skett. Av hävd har det emellertid varit så, att de delägande fastighetsägarna nyttjat stranden utanför sina respektive fastigheter.

Sökanden har vidhållit sitt yrkande om fastställelse av avtalet.

VATTENDOMSTOLENS BEDÖMNING

Vattendomstolen finner att den ansökta vattenbortledningen ej kan antas medföra skada eller intrång av nämnvärd betydelse. På grund härav och då behov av vattenbortledningen synes föreligga för att tillgodose ett ökande vattenbehov i Mellerud med omnejd, är det enligt domstolens mening uppenbart att företaget är tillåtligt enligt vattenlagens bestämmelser. Då vattenbortledningen ej torde komma att märkbart inverka på vattenståndet i eller vattenavrinningen ur Vänern, föreligger ej skäl att hänskjuta tillåtlighetsprövningen till regeringen.

Skäl till anmärkning mot sökandens förslag till utformning av erforderliga anordningar eller till arbetenas utförande föreligger ej. Sökanden bör emellertid åläggas att vidtaga de åtgärder som sjöfartsverket och fiskeriintendenten påkallat.

Genom avtalet med staten har sökanden erhållit medgivande till vattenbortledningen och till utförandet av föreslagna anläggningar på allmänt vattenområde. Yrkandet om tvångsrätt för nedläggandet och bibehållandet av intags- och spolvattenledningarna över samfälligheten bör bifallas. Ledningar-

tendomstolen

VA 44/79

nas nedläggande och bibehållande på samfälligheten torde ej komma att innebära skada eller intrång av någon betydelse; sökanden bör emellertid åläggas att utföra ifrågakommande ledningsarbeten så, att onödig skada eller intrång undvikas. Vidare bör det åligga sökanden att snarast efter sådana arbetens slutförande i görlig mån återställa marken till förut befintligt skick.

Avtalet mellan sökanden och Ivar Olsson bör kunna fastställas. En sådan fastställelse blir emellertid ej bindande för övriga delägare i samfälligheten.

Som strömfallsfastighet bör bestämmas Östergården 1:3.

Bestämmelser för kontroll av vattenuttaget bör meddelas i enlighet med vad som framgår av domslutet nedan.

Vid bedömning av frågan om och i vilken omfattning servitut enligt 2 kap 14 § tredje stycket vattenlagen i form av skyddsområde och bestämmelser för detta erfordras, finner vattendomstolen sådant servitut böra meddelas i enlighet med vad sökanden föreslagit. Skyddsområdets omfattning och skyddsbestämmelsernas innehåll bedöms ej gå längre än vad vederbörande fastighetsägare är skyldig att tåla utan ersättning.

Arbetstiden bör bestämmas till vad sökanden föreslagit, fem år.

Tiden för annälan av oförutsedd skada bör bestämmas till fem år.

Sökandens begäran om verkställighetstillstånd bör bifallas.

VA 44/79

DOMSLUT

Tillstånd m.m.

Vattendomstolen lämnar sökanden tillstånd att från allmänt vattenområde i Väneren utanför Vita Sandar, Melleruds kommun, för kommunens vattenförsörjning bortleda vatten till en mängd av 2 600 m³ i genomsnitt per dygn under året, dock högst 3 500 m³ under ett och samma dygn, att för ändamålet nedlägga och för all framtid bibehålla intagsanordning och intagsledningar på allmänt vattenområde samt intagsledningar och spolvattenledning på samfälligheten Galtå strand, samt att för dessa anordningars anläggande utföra erforderliga muddrings- och schaktningsarbeten. Nu lämnat tillstånd att nedlägga och bibehålla ledningar över samfälligheten medges sökanden enligt 2 kap 14 § första stycket samt 8 kap 6 § vattenlagen. Sökanden skall utföra ifrågakommande ledningsarbeten på samfälligheten så, att onödig skada eller intrång undvikas. Det åligger vidare sökanden att snarast efter sådana arbetens slutförande i görlig mån återställa marken till förut befintligt skick.

Anläggningarna skall förläggas och utformas och arbetena utföras i huvudsaklig överensstämmelse med ingiven teknisk beskrivning (aktsid 9 ff) samt med vad sökanden redogjort för under rubriken ANSÖKAN ovan. Intagsanordningens läge och ledningarnas sträckning skall utmärkas på lämpligt sätt efter samråd med fiskeriintendenten samt lotsbefälhavaren på Väneren. Sökanden skall vidare i god tid före arbetenas påbörjande ta kontakt med lotsbefälhavaren för samråd om de kungörelser om och den utmärkning av arbetsplatsen som lotsbefälhavaren bedömer erforderliga.

Strömfallsfastighet

Rätten till nu medgiven vattenbortledning skall för framtiden vara förenad med fastigheten Östergården 1:3, Järns

VA 44/79

socken, Melleruds kommun, såsom strömfallsfastighet.

Kontrollbestämmelser

För mätning av den ur Vätern uttagna vattenmängden skall i vattenverket finnas en summerande vattenmängdsmätare. Vattenmängdsmätaren skall avläsas en gång varje vecka och vid ungefärligen samma tidpunkt varje gång. Avläsningarna och tidpunkterna för avläsningarna skall antecknas i en journal, som skall hållas tillgänglig på kommunkontoret för sakägare som önskar ta del av journalens innehåll. Den skall fortlöpande bevaras för de senaste tio åren.

Skyddsområde och skyddsbestämmelser m.m.

Till skydd mot förorening av vattentäkten förordnar vattendomstolen enligt 2 kap 14 § tredje stycket vattenlagen att inom det område som angivits med streckad linje på en av VIAK AB upprättad karta nr 5511.7230-05 (bilaga 1 till denna dom) skall gälla följande bestämmelser, vilka såsom servitut till förmån för Östergården 1:3 skall besvara dels fastigheterna Bråna 1:19, 1:41 och 4:1 samt Östergården 1:1 och 1:2 dels fastigheterna Brakarebol 1:6, 1:7, 1:8 och 2:1, Bråna 1:19, 1:34, 1:38, 1:39, 1:40, 1:47, 2:1 och 4:1, Bräckan Norra 1:2 och 1:3, Bräckan Södra 2:12, Bäckebo 1:1, Bön 1:7, 1:8, 1:9, 1:10, 1:39, 1:41 och 2:1, Gunnesbyn 1:4, 1:5, 1:6 och 1:7, Jonsbråna 1:2, Järn Stom 1:11, Korsgården 1:1, Raglebråna 1:2, 1:14, 1:15 och 1:22, Skankebol 1:2 och 1:3, Tormansbol 1:3 och 1:4, Västanväga 1:5 och 1:6, Västanvägatorp 2:1 samt Östergården 1:1, de senare såsom delägare i samfälligheten Galtå strand, allt i Järns socken, Melleruds kommun:

1. Inom området får schaktning, muddring, pålning eller tippning av massor ske endast med tillstånd av byggnadsnämnden och med vidtagande av de skyddsåtgärder, som föreskrives i eventuellt tillstånd.

VA 44/79

2. Bensin, fotogen, smörjoljor, impregneringsmedel o.dyl. ombord på båtar eller eljest får icke förvaras och hanteras på sådant sätt att vattnet förorenas.
3. Området får ej förorenas genom utsläpp av avloppsvatten, oljehaltigt vatten eller tömning av latrin och sopor från fastigheter eller från båtar.
4. Läckage och spill av för vattnet skadliga ämnen skall omedelbart anmälas till Brandkåren, tel. 0530/125 40 eller 90 000.

Sökanden skall snarast underrätta berörda sakägare om innehållet i nu meddelade skyddsbestämmelser. Eventuella framtida tvister i anledning av bestämmelsernas tillämpning må av part hänskjutas till vattendomstolens prövning genom anmälan. Sådant anmälan skall göras skriftligen och i två exemplar inges eller insändes till vattenrättsdomaren.

Fastställande av avtal

Det ovan under rubriken ANSÖKAN intagna avtalet den 7 mars 1979 mellan sökanden och ägaren av Östergården 1:2, Olsson, fastställs med verkan av dom i målet att gälla mellan avtalsparterna.

Arbetstid

I denna dom medgivna arbeten skall, vid äventyr som anges i 2 kap 22 § tredje stycket vattenlagen, vara fullbordade inom fem år från det att denna dom vunnit laga kraft i tillståndsdelen.

Uppgifter till sjökortet

Det åligger sökanden att snarast efter arbetenas slutförande till sjöfartsverkets sjökarteavdelning insända karta utvisande

VA 44/79

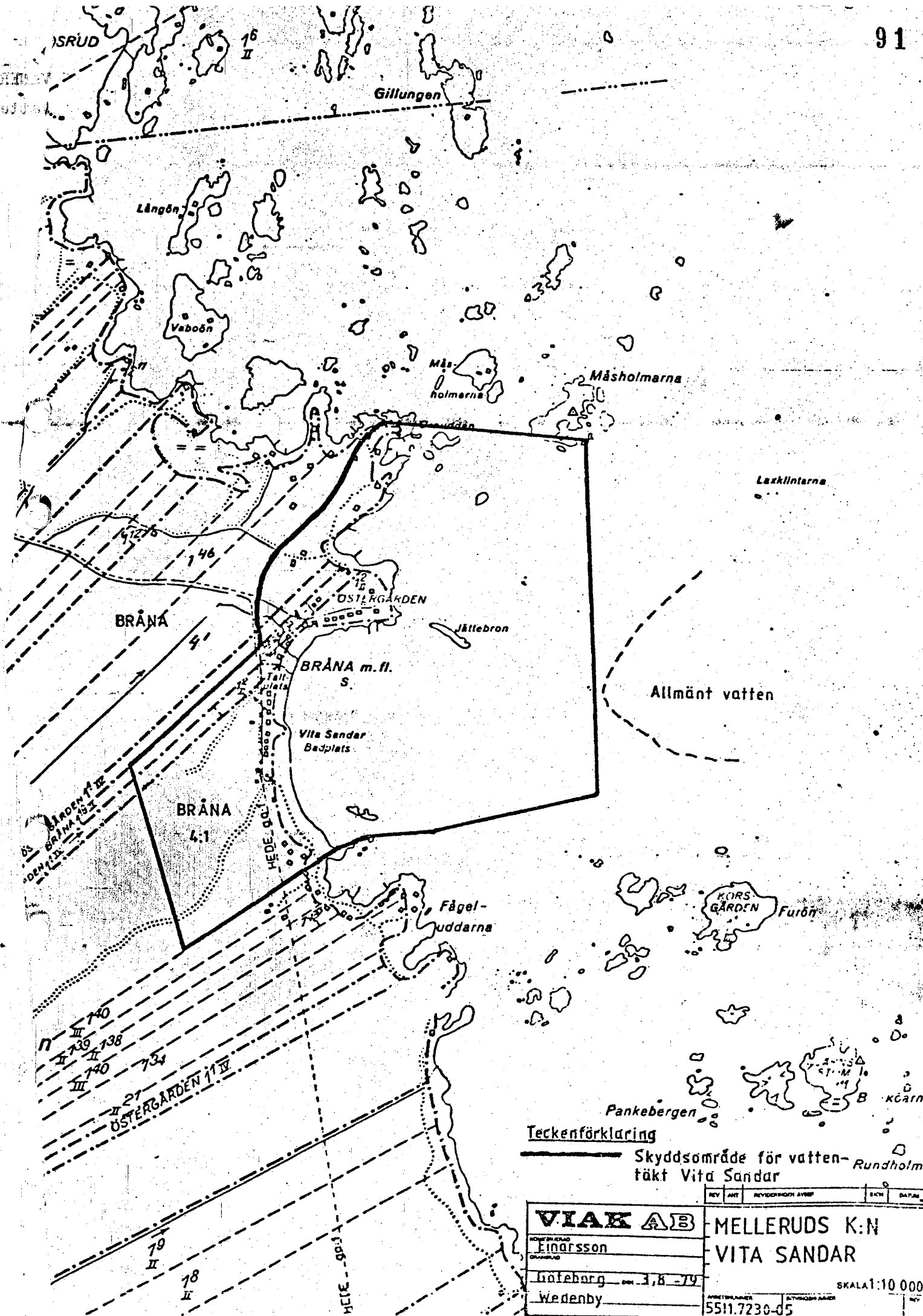
med vadeinlaga. Sådan vadetalan förfaller, om den första vadetalan återkallas eller eljest förfaller.

Inlaga eller annan handling må till vattenrättsdomaren inlämnas genom bud eller insändas med posten i betalt brev.

På vattendomstolens vägnar:

Claes Kristensson

Claes Kristensson

Teckenförklaring

Skyddsområde för vatten- Rundholmä
täkt Vita Sandar

REV	ANT	REVIDERINGS ÅR/MÅN	SKALA	DATUM
VIAK AB		MELLERUDS K:N		
Einarsson		VITA SANDAR		
Lofeborg		3,8 -79		
Wedenby		SKALA: 10 000		
5511.7230-05		REV		